

УДК 332.12(65.014)

Іваненко Олена Іванівна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри статистики та демографії
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

Иваненко Елена Ивановна

*кандидат экономических наук, доцент кафедры статистики и демографии
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко*

Ivanenko Olena

PhD in Economics,

Associate Professor of the Department of Statistics and Demography

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: 0000-0002-6383-3646

Шибіріна Світлана Олександрівна

*кандидат економічних наук, асистент кафедри статистики та демографії
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

Шибирина Светлана Александровна

*кандидат экономических наук, ассистент кафедры статистики и демографии,
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко*

Shybirina Svitlana

PhD in Economics, Assistant of the Department of Statistics and Demography

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: 0000-0003-1425-6704

ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

**ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКОЕ ОЦЕНИВАНИЕ СТРУКТУРЫ
ЭКОНОМИКИ РЕГИОНА
ECONOMIC AND STATISTICAL ESTIMATION OF THE STRUCTURE
OF THE REGION'S ECONOMY**

***Анотація.** У статті проведено статистичний аналіз структури соціально-економічних явищ і процесів у Північно-Західному регіоні України. Проаналізовано структуру економіки Північно-Західного регіону на основі згрупованих даних за видами економічної діяльності станом на 2019 р. за показниками: кількість підприємств; кількість зайнятих працівників на підприємствах; фінансові результати до оподаткування; обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств. Побудовано рейтингову оцінку видів економічної діяльності областей Північно-Західного регіону за структурою КВЕД у 2019 р. Виявлено пріоритетні види економічної діяльності областей регіону. Результати структурного аналізу показали, що домінуючими галузями за КВЕД в Північно-Західному регіоні є оптова та роздрібна торгівля і ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; промисловість; сільське, лісове та рибне господарство.*

***Ключові слова:** соціально-економічний розвиток, регіональний аналіз, структурний аналіз, Класифікатор видів економічної діяльності, Північно-Західний регіон.*

***Аннотация.** В статье проведен статистический анализ структуры социально-экономических явлений и процессов в Северо-Западном регионе Украины. Проведен анализ структуры экономики Северо-Западного региона на основе сгруппированных данных по видам экономической деятельности по состоянию на 2019 г. по показателям: количество предприятий; количество*

занятых работников на предприятиях; финансовые результаты до налогообложения; объем реализованной продукции (товаров, услуг) предприятий. Построено рейтинговую оценку видов экономической деятельности областей Северо-Западного региона по структуре КВЭД в 2019 году. Выявлено приоритетные виды экономической деятельности областей региона. Результаты структурного анализа показали, что доминирующими секторами по КВЭД в Северо-Западном регионе являются оптовая и розничная торговля и ремонт автотранспортных средств и мотоциклов; промышленность; сельское, лесное и рыбное хозяйство.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, региональный анализ, структурный анализ, Классификатор видов экономической деятельности, Северо-Западный регион.

Summary. The article provides a statistical analysis of the structure of socio-economic phenomena and processes in the North-West region of Ukraine. The analysis of the structure of the economy of the North-West region was carried out on the basis of grouped data by type of economic activity as of 2019 according to indicators: number of enterprises; the number of employees employed at enterprises; financial results before tax; the volume of products (goods, services) sold by enterprises. A rating assessment of the types of economic activity of the regions of the North-West region was built according to the structure of the KVED in 2019. The priority types of economic activity of the regions of the region have been identified. The results of the structural analysis showed that the dominant KVED sectors in the Northwest region are wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles; industry; agriculture, forestry and fisheries.

Key words: socio-economic development, regional analysis, structural analysis, Classifier of economic activities, North-West region.

Постановка проблеми. Рівень соціально-економічного розвитку регіону визначається структурою економіки, яка надає прямий вплив на домінування того чи іншого виду економічної діяльності. Методологічні підходи щодо аналізу структури економіки регіонів і країни в цілому за видами економічної діяльності згідно із загальноприйнятими міжнародними статистичними стандартами запропоновані Н.О. Парфенцевою [1]. Згідно з ними, структура економіки будь-якого регіону за КВЕД характеризується за допомогою таких показників, як: кількість підприємств; чисельність працюючих на підприємствах; вартість основних фондів; дохід підприємств; обсяг реалізованої продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінку тенденцій, закономірностей та структурних трансформацій економіки Північно-Західного регіону у своїх працях давали такі вітчизняні науковці, як І. Аксьонова [2], Е. Лібанова [3], К. Мезенцев [4], М. Мельник [5], Н. Парфенцева [1], О. Раєвська [7]. Свої дослідження вони присвятили різним аспектам соціально-економічного розвитку, сучасним викликам, трендам, бар'єрам та особливостям трансформації структури економіки Північно-Західного економічного регіону.

Постановка завдання. Метою дослідження є економіко-статистичне оцінювання структури економіки Північно-Західного регіону України та визначення пріоритетних видів економічної діяльності областей регіону.

Виклад основного матеріалу. Статистичний аналіз структури економіки Північно-Західний регіону, проведений на основі згрупованих даних за видами економічної діяльності станом на 2019 р. за такими показниками: обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання; кількість зайнятих працівників; кількість підприємств за їх розмірами; рентабельність операційної діяльності підприємств.

В ході роботи було зібрано та проаналізовано окремі показники в розрізі видів економічної діяльності за КВЕД-2010 для Північно-Західного регіону України, який у своєму складі має Волинську та Рівненську області.

Структура обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємствами Північно-Західного регіону за видами економічної діяльності у 2019 р. представлена в табл. 1 та на рис.1.

Таблиця 1

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання областей Північно-Західного регіону за КВЕД у 2019 р., %

	Код за КВЕД-2010	Частка у Волинській обл., %	Частка у Рівненській обл., %
Сільське, лісове та рибне господарство	A	48,64	51,36
Промисловість	B+C+D+E	54,18	45,82
Будівництво	F	47,40	52,60
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	82,79	17,21
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H	57,32	42,68
Тимчасове розміщування й організація харчування	I	58,92	41,08
Інформація та телекомунікації	J	44,14	55,86
Фінансова та страхова діяльність	K	41,59	58,41
Операції з нерухомим майном	L	73,76	26,24
Професійна, наукова та технічна діяльність	M	48,90	51,10
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	65,76	34,24
Освіта	P	55,69	44,31
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q	51,32	48,68
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R	52,36	47,64
Надання інших видів послуг	S	33,35	66,65

Джерело: складено авторами на основі власних розрахунків за даними [8; 9]

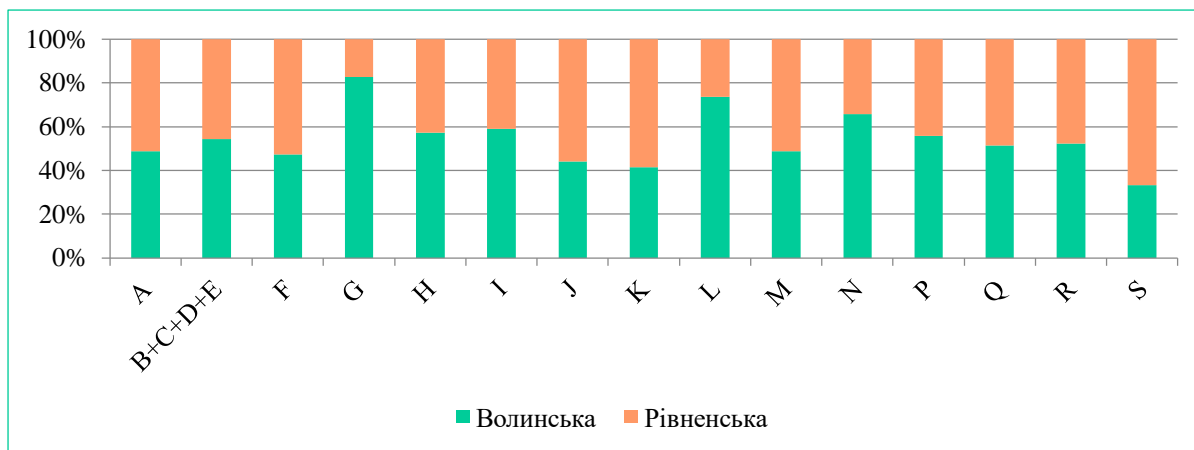

Рис. 1. Секторальна структура економіки областей Північно-Західного регіону за обсягами реалізованої продукції (товарів, послуг) по у розрізі КВЕД станом на 2019 р., %.

Джерело: складено авторами на основі власних розрахунків за даними [8; 9]

Структура основних галузей економіки за КВЕД Волинської і Рівненської областей представлена на рис. 2.

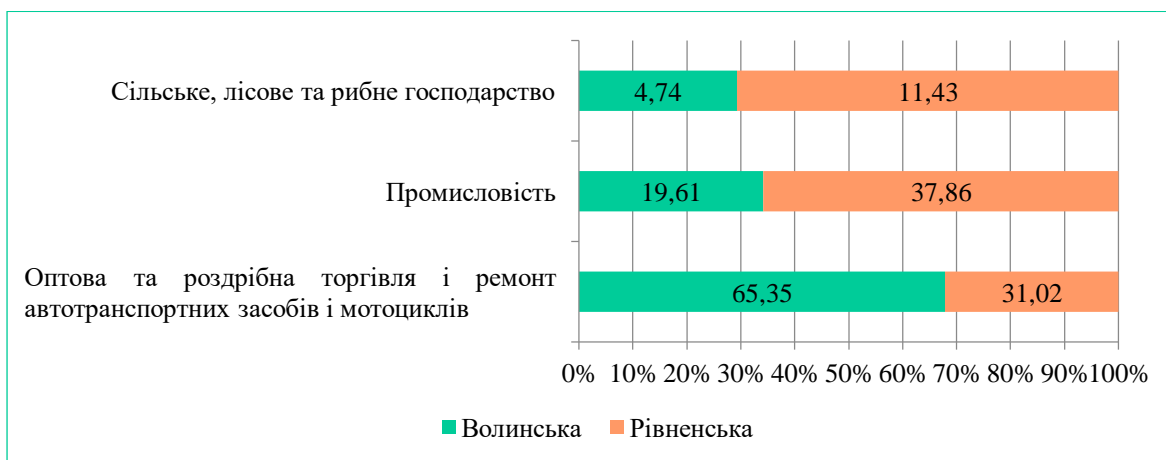

Рис. 2. Структура обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) по ВЕД підприємствами Волинської та Рівненської областей у 2019 р., %

Джерело: складено авторами на основі власних розрахунків за даними [8; 9]

Як видно з рис. 2, у структурі КВЕД за обсягами реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств Волинської області у 2019 році виділяються наступні галузі: оптова та роздрібна торгівля і ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (65,35%); промисловість (19,61%); сільське, лісове та

рибне господарство (4,74%). Загальна їх частка складає 89,7%, відповідно на решта ВЕД припадає 10,3%.

Структура КВЕД Рівненської області за обсягами реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств у 2019 році вирізняється такими галузями: промисловістю (37,86%); оптовою та роздрібною торгівлею і ремонтом автотранспортних засобів і мотоциклів (31,02%); сільським, лісовим та рибним господарством (11,43%). На інші галузі припадає 19,69%.

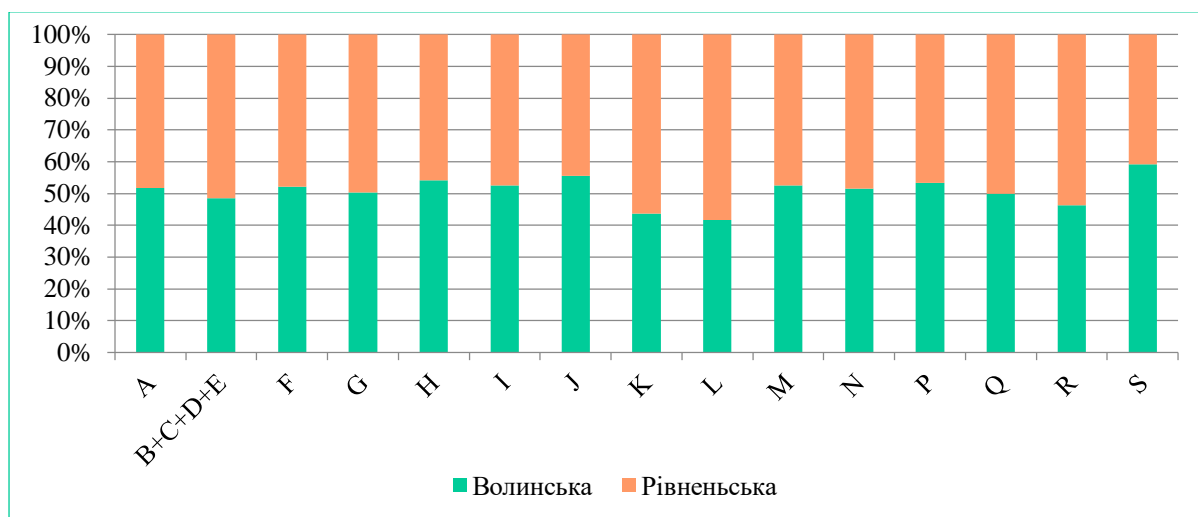

Рис. 4. Секторальна структура економіки областей Північно-Західного регіону за кількістю працівників у розрізі КВЕД станом на 2019 р., %

Джерело: складено авторами на основі власних розрахунків за даними [8; 9]

Частки працюючих в різних галузях економіки регіону мають переважно однаковий розподіл робочої сили. Найбільш значні структурні зрушення між частками областей регіону складають 5,54 п.п.

Рис 5. Кількість зайнятих працівників Північно-Західного регіону за основними видами економічної діяльності станом на 2019 р., осіб; %

Переважна частина працівників задіяна в торгівлі та промисловості.

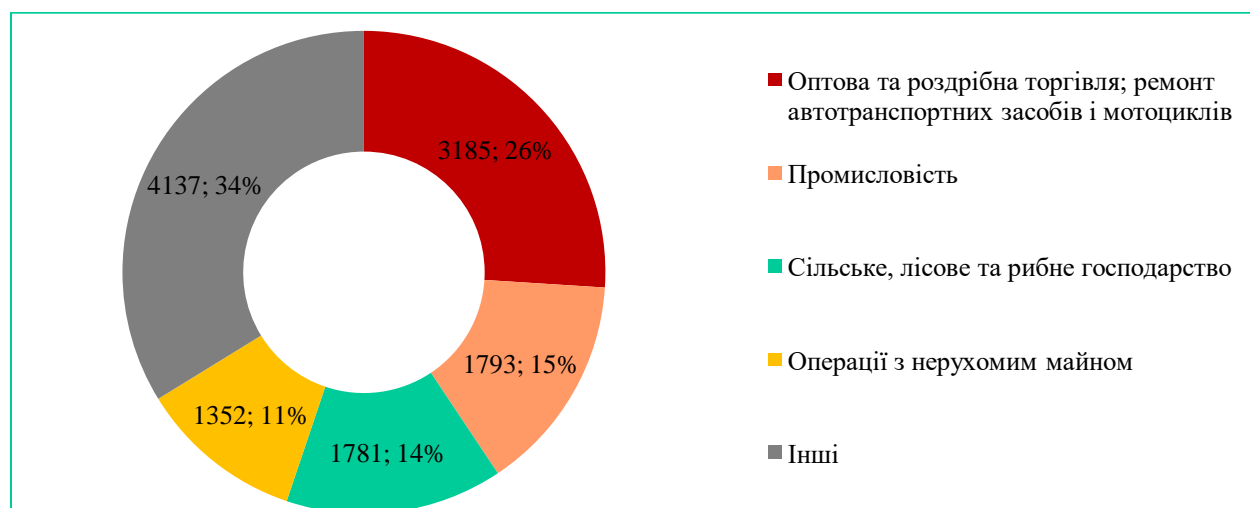

Рис. 6. Структура підприємств за видами економічної діяльності у 2019 році у Північно-Західному регіоні

Структуру підприємств Північно-Західного регіону за КВЕД станом на 2019 р. представлено на рис. 7.

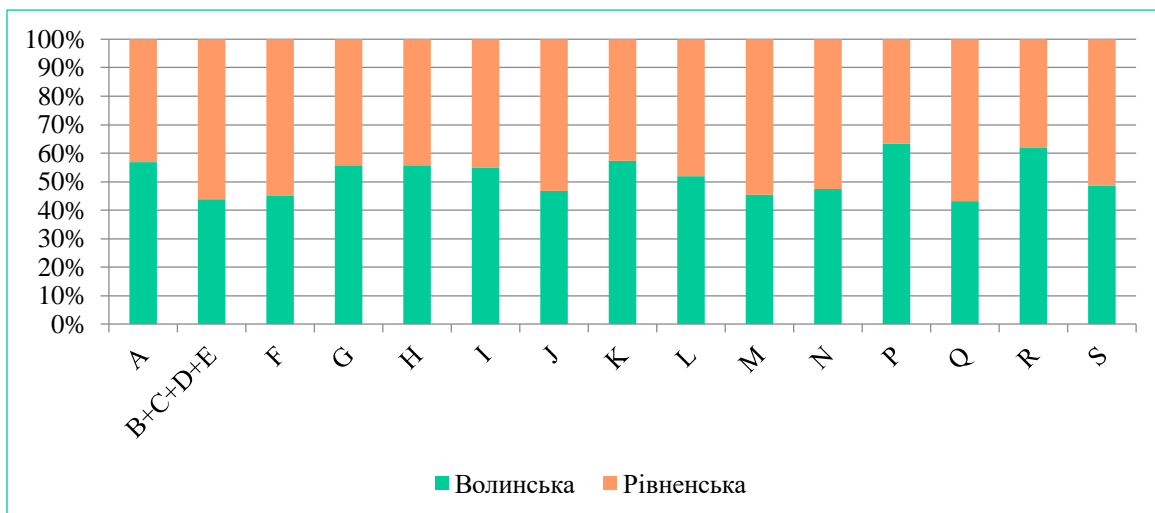

Рис. 7. Секторальна структура підприємств Північно-Західного регіону за КВЕД станом на 2019 р., %

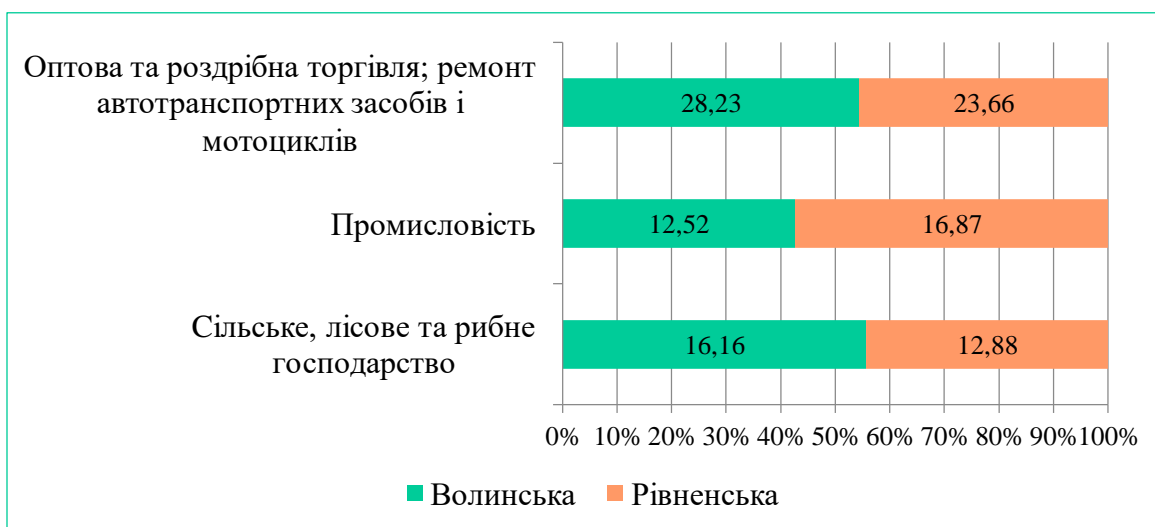

Рис. 8. Частки підприємств Північно-Західного у загальній кількості по ВЕД станом на 2019 р., %

Як видно з рис. 8, у Волинській і Рівненській областях зареєстрована найбільша кількість підприємств: оптової та роздрібної торгівлі (28,23% та 23,66%); промислових підприємств (12,52 % та 16,87%); сільського, лісового та рибного господарства (16,16% та 12,88%).

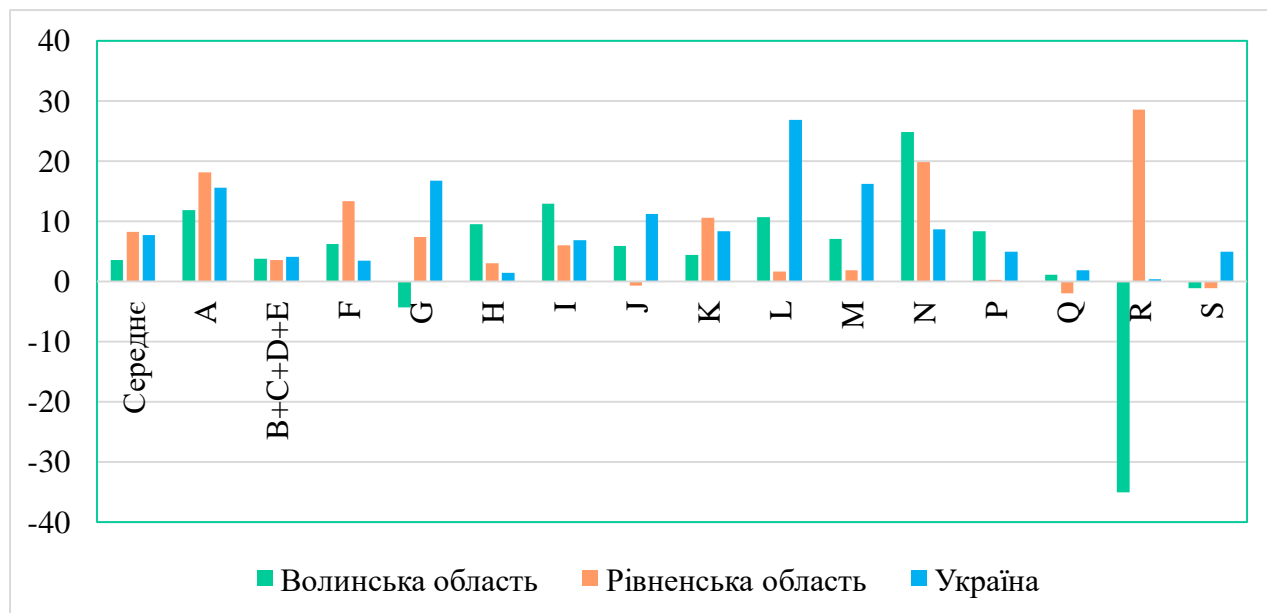

Рис. 9. Рівень прибутковості (збитковості) підприємств Північно-Західного регіону за видами економічної діяльності станом на 2019 р., %

Рівень рентабельності в Рівненській області є вищим за загальнодержавний (8,2% проти 7,7%). Середній рівень рентабельності в Волинській області є набагато нижчим (3,5%). Відзначимо високий рівень рентабельності підприємств регіону в сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (24,8% та 19,8% проти загальнодержавного 8,7%). Від'ємний рівень рентабельності мають підприємства сфери надання інших видів послуг в областях Північно-Західного регіону.

Література

1. Парфенцева Н.О. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: впровадження й використання: навчальний посібник. Київ: Основи, 2000. 351 с.
2. Аксьонова І. В. Регіональна статистика: конспект лекцій. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 128 с.
3. Лібанова Е.М., Хвесик М.А. Соціально-економічний потенціал сталого

розвитку України та її регіонів: національна доповідь. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 776 с.

4. Мезенцев К. В., Підгрушний Г. П., Мезенцева Н. І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: Монографія. Київ: ДП «Прінт Сервіс», 2014. 132 с.
5. Мельник М.І. Структурна трансформація економіки міст Західного регіону України: передумови, чинники та особливості: наукова доповідь. Львів: НАН України, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього, 2020. 163 с.
6. Аналіз стану економічного та соціального розвитку Рівненської області за 2014-2018 роки. Офіційний веб-сайт Рівненської обласної державної адміністрації. URL: <https://www.rv.gov.ua> (дата звернення: 25.04.2021).
7. Раєвнева О.В. Статистичні методи оцінки регіонального розвитку: навчальний посібник. Харків: ФОП Александра К. М., 2016. 328 с.
8. Офіційний сайт Головного управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 25.04.2021).
9. Офіційний сайт Головного управління статистики у Рівненській області. URL: <http://www.od.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 25.04.2021).

References

1. Parfentseva N.O. (2000) Mizhnarodni statystychni klasyfikatsii v Ukraini: vprovadzhennia y vykorystannia [International statistical classifications in Ukraine: implementation and use]. Kyiv: Osnovy. (in Ukrainian)
2. Aksonova I. V. Rehionalna statystyka: konspekt lektsii [Regional statistics: lecture notes]. Kharkiv: Vyd. KhNEU, 2008. 128 s.
3. Libanova E.M., Khvesyk M.A. Sotsialno-ekonomichnyi potentsial staloho rozvytku Ukrainy ta yii rehioniv: natsionalna dopovid [Socio-economic

- potential of sustainable development of Ukraine and its regions: a national report]. Kyiv: DU IEPSR NAN Ukrainy, 2014. 776 s.
4. Mezentsev K. V., Pidhrushnyi H. P., Mezentseva N. I. Rehionalnyi rozvytok v Ukraini: suspilno-prostorova nerivnist i poliaryzatsiia: Monohrafiia [Regional development in Ukraine: socio-spatial inequality and polarization: Monograph]. Kyiv: DP «Print Servis», 2014. 132 s.
 5. Melnyk M.I. Strukturna transformatsiia ekonomiky mist Zakhidnoho rehionu Ukrainy: peredumovy, chynnyky ta osoblyvosti: naukova dopovid [Structural transformation of the urban economy of the Western region of Ukraine: preconditions, factors and features: scientific report]. Lviv: NAN Ukrainy, Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho, 2020. 163 s.
 6. Analiz stanu ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku Rivnenskoï oblasti za 2014- 2018 roky [Analysis of the state of economic and social development of Rivne region for 2014-2018]. Ofitsiinyi vebсайт Rivnenskoï oblasnoi derzhavnoi administratsii. URL: <https://www.rv.gov.ua> (data zvernennia: 25.04.2021).
 7. Raievníeva O.V. Statystychni metody otsinky rehionalnoho rozvytku: navchalnyi posibnyk [Statistical methods for assessing regional development: a textbook]. Kharkiv: FOP Aleksandrova K. M., 2016. 328 s.
 8. Ofitsiinyi sait Holovnoho upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti [Official website of the Head Department of Statistics in the Volyn region]. URL: <http://www.od.ukrstat.gov.ua> (accessed 25 April 2021).
 9. Ofitsiinyi sait Holovnoho upravlinnia statystyky u Rivnenskii oblasti [Official website of the Head Department of Statistics in the Rivno region]. URL: <http://www.ks.ukrstat.gov.ua> (accessed 25 April 2021).